

Πριν μισό αιώ να και κάτι ακόμα, η 28η Οκτωβρίου, ήταν η πρώ τη, χρονικά, σημαντική επέτειος που μάθαινε ένα πρωτάκι. Ένας μαθητής της πρώ της Δημοτικού. Τέσσερις μόλις εβδομάδες από τότε που άνοιγαν τα σχολεία, ήταν ο εορτασμός και έρχονταν όλα με ένα είδος αυστηρού σεβασμού.

Αναφέρομαι στη γενιά μου, σε εκείνους που πέρασαν το κατώ φλι του σχολείου τα πρώ τα χρόνια της δεκαετίας του '60. Τότε που μάθαινες να συλλαβίζεις, να προσθέτεις, να αφαιρείς.

Οι πρώτες εικόνες λοιπόν από αυτήν επέτειο, ήταν μια λέξη: «ΟΧΙ». Ήταν η εικόνα του ηρωικού φουστανελοφόρου πάνω στα άγρια βουνά, μα και η ιαχή «αέρα», η εφόρμηση εφ' όπλου λόγχη. Ήταν τα σημαϊάκια στις παρελάσεις, αλλά και καρτσάκια με ακρωτηριασμένους του πολέμου.

Είχαν περάσει μόλις 23 χρόνια από την Ιταλική εισβολή. Στα μάτια ενός εξάχρονου ήταν ασύλληπτα πολύς χρόνος. Στα μάτια ενός πενήνταοκτάχρονου είναι κάτι λίγο, σχεδόν το ένα τρίτο της ζωής του και στην πνοή της Ιστορίας είναι μια ανάσα.

Και περνούσαν τα χρόνια, και η επέτειος ήταν πάντα εκεί να μας θυμίζει την πρώτη ήττα του άξονα σε εκείνα τα ζοφερά χρόνια του δεύτερου μεγάλου μακελειού του 20ου αιώνα. Η διδαχή των γεγονότων ήταν τότε περιορισμένη.

Ακόμα πιο περιορισμένη ήταν η

ερμηνεία τους.

Ότι είχε σπρώξει τον τόπο στην 4η Αυγούστου, ότι μας είχε καταδικάσει στον Δεκέμβρη και στον εμφύλιο σπαραγμό, ότι ακολούθησε με το όργιο της αδικίας και του μετεμφυλιακού κλίματος μα και στο καθεστώς της 21ης, ήταν πάντα παρόν και κυρίαρχο. Ατυχώς η «28η», προφανώς, και η «25η» δεν κεφαλαιοποιήθηκε ποτέ. Αναφέρομαι στην κληρονομιά του «ΟΧΙ» και της εξέγερσης. Καταλαβαίνομαστε φαντάζομαι.

Κάποιες πιθανές εξηγήσεις για μερικά από τα παραπάνω, σε ένα κείμενο που γράφτηκε πριν τρία χρόνια εδώ: [Το μήνυμα της 28ης Οκτωβρίου](#) Δυστυχως, παραμένει επίκαιρο.

Για τον τρόπο που, απ' ότι φαίνεται, ξοδεύτηκαν και οι τελευταίες ελπίδες, θα τα λέμε προσεχώς.